

set for etagebyggeri pr. 1. april 1969 var 104 og pr. 1. april 1978 235 svarende til en omkostningsstigning på 125 pct. Dette skal sammenholdes med stigningen i støttebevillingen på kun 84 pct.

I de senere år er der af den ordinære bevilling hvert år ydet ca. 100 tilskud – undtagelsesvis lån – til istandsættelser. Det er således kun ca. 3 pct. af samtlige fredede bygninger, der hvert år modtager støtte. Ofte fordeles støtten over flere år, idet arbejds gennemførelse kun er mulig i etaper.

De ydede tilskud har gennemsnitligt udgjort ca. 20 pct. af udgifterne til de istandsættelsesarbejder, der er begrundet i eller nødvendiggjort af de fredningsmæssige hensyn. Det er altså ikke 20 pct. af istandsættelsesudgiften, der ydes som støtte. Når støtten beregnes, indgår således sædvanligvis ikke udgifterne til installation af centralvarme, sanitære faciliteter o. lign. i beregningsgrundlaget. Endvidere er der tale om en gennemsnitlig procent, som Bygningssynet nødtigt har villet gå under og sjældent har været økonomisk i stand til at gå over. Stillet over for et langt større antal ansøgninger har man i mange tilfælde måttet afvise at støtte overhovedet.

På grundlag af den gennemsnitlige støtteprocent kan det beregnes, at den årlige ordinære bevilling på 2,4 mill. kr. har udløst samlede investeringer på 12 mill. kr. Det må dog erindres, at der er tale om små absolutte tal for de enkelte investeringer. Der er næppe tvivl om, at den dækningsprocent, som støtten giver, ofte ikke er tilstrækkelig stor til at motivere en privat investering. En højere støtteprocent og et større støttebeløb ville utvivlsomt udløse private investeringer, som ikke relativt, men absolut var væsentligt større.

Af den ordinære bevilling er der årligt medgået 300.000 – 400.000 kr. som støtte til udligning af præmieforskellen på brandforsikring af huse med hårdt tag og med stråtag på fredede stråttækte bygninger. Der har ikke i forsikringsbranchen kunnet vindes forståelse for en udjævning af præmieniveauet, således at den efterhånden meget lille stråttækte bygningsmasse undgår denne særlige belastning.

Det har som overvejende hovedregel været en forudsætning for ydelse af tilskud til istandsættelser, at der på ejendommen bliver lyst en bevarings-servitut efter gældende lovs § 12, ifølge hvilken ejeren og fremtidige ejere fraskriver sig retten til at søge om nedrivningstilladelse med deraf følgende mulig overtagelsesforpligtelse for staten. Det er tanken i fremtiden også at stille tilsvarende vilkår for støtte, jfr. forslaget § 15 med bemærkninger.

Støtte udbetales i almindelighed først, når arbejderne er udført og godkendt. En støtte indgår således ikke i kreditgrundlaget for selve byggeriets udførelse.

4.4. Fredningsstyrelsens støttevirksomhed af ekstraordinære beskæftigelsesbevillinger

Ud over de ordinære bevillinger er der af fredningsstyrelsen ydet i alt 58 mill. kr. som ekstraordinære bevillinger i beskæftigelsesøjemed i perioden 1975–1978.

Bevillingerne fordeler sig således på de enkelte år:

1974–75:	4,0 mill. kr.
1975–76 og 1976–77:	I alt 26,2 mill. kr.
1977–78:	27,8 mill. kr.

Der er således i den sidste treårsperiode ydet tilskud, der tilsammen er 3 gange så store som de ordinære tilskud i hele perioden 1966–78. Disse ekstraordinære tilskud har muliggjort iværksættelse af en række yderst akutte arbejder på nogle af de mest truede blandt de fredede bygninger. Man har med andre ord kunnet påbegynde en genoprettelse eller en udbedring af det forfald i den fredede bygningsmasse, som er beskrevet under 4.1.

En systematisk gennemgang af de af den ekstraordinære bevilling støttede projekter viser, at den direkte lønandel udgjorde ca. 65 pct., og den indirekte lønandel ca. 15 pct. pr. investeret krone, hvilket er højere end for nogen anden kategori af byggearbejder. Samtidig medførte arbejderne så godt som ingen impact.

Tilskud ydet af de ekstraordinære beskæftigelsesbevillinger har ved bedømmelse af arbejderne karakter m. v. fulgt de sædvanlige regler for tilskud til istandsættelsesarbejder på fredede bygninger med to væsentlige modifikationer. For det første er der kun ydet tilskud til bygninger ejet af kommuner, stiftelser, foreninger, selvejende institutioner m. v. Denne binding lå i selve bevillingerne og var dels begrundet i, at en lang række af de mest nedslidte af de fredede bygninger ejedes af fonde, stiftelser, selvejende institutioner, bevaringsforeninger o. lign. med en utilstrækkelig kapitalbasis, dels i, at tilskud til private kunne blive begrænset i effekt på grund af, at spørgsmålet om beskatning af tilskuddene var uafklaret, og iøvrigt fordi man var betænkelig ved at tilføre private ejere formuefordele, som kunne blive en konsekvens af værdistigninger efter gennemførelse af arbejder med relativt store støttebeløb.